

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 451

**2872 Sayılı Çevre Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi
Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/768)**

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md. 18/101 - 2009/04044

15.5.1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 29.4.1986 tarihinde kararlaştırılan «2872 Sayılı Çevre Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir. Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde de, çevrenin kirlenmesi denizlerimizin diplerini bozmaya, havası kirli şehirleri yaşanmaz hale getirmeye, bütün bu problemlerle insanlarımızı karşı tehlikeler hâsıl etmiştir.

Eskiden hissedilmeyen fakat son yıllarda hissedilen çevre kirlenmesi şimdi dengeli ve sağlıklı çevre bilinci yaratmıştır. Bu sebeple, komşuluk ilişkileri içinde duman, toz ve gürültü çıkarmama gibi tabirler, ya da Umumi Hıfzıssıhha Kanunu tedbirlerinin yetmediği anlaşılmış, Devletin daha etkili tedbirleri alması gerekli olmuştur.

Çevreyi koruyan mevzuat kadar eğitim ve Devlet denetimi de gereklidir.

Çevreyi koruyucu fiilî tedbirler ve faaliyetler de gereklidir. Suların temizlenmesi, atıkların değerlendirilmesi veya örtülmesi, hava kirliliği için filtreleme ve süzme, ağaçlandırma ve benzeri tedbirler böyledir.

Çevre korunmasının bu önemi ve son yıllarda kazandığı boyutlar, ferde Devlete karşı dengeli ve sağlıklı çevrede yaşama yolunda bir sosyal hak tanınmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu sebeple Devlet hem kirlenmeyi önlemeli hem de tabii çevrenin korunması ve geliştirilmesi, bu arada ağaçlandırılması için gereken tedbirleri almalıdır.

Bu durumda 2872 sayılı Çevre Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi günümüz şartları dikkate alındığında gecikmeksizin yapılması gereken bir durum arz etmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 2872 sayılı Çevre Kanununun 17 inci maddesi ile kurulan Çevre Kirliliğini Önleme Fonu ülkemizde görülen çevre kirliliklerinin giderilmesi, kirlenme görülmeyen yerlerin korunması ve giderek çevrenin iyileştirilmesi çalışmalarını desteklemek amacıyla kurulmuştur.

Çevre Kanununun ruhuna uygun olarak ve «kirleten öder» prensibi esas alınarak Çevre Kirliliğini Önleme Fonunun özellikle kirlenmeyi durdurmak, gidermek veya azaltmak için yapılacak harcamalar için kullanılabilmesi, ancak kirlenmeye sebep olan kişi ve kuruluşların ödemeleri ile mümkün olabilecektir.

Bu sebeple, Çevre Kirliliğini Önleme Fonuna ait katılma paylarının bu çerçevede artırılması maksadıyla, 18 inci maddenin yeniden düzenlenmesi gerekmiştir.

Madde 2. — Her türlü atık ve artığı çevreye zarar verecek şekilde ve mevzuata aykırı olarak doğrudan veya dolaylı şekilde açığa veren veya benzeri faaliyette bulunanlar için öngörülen idarî nitelikteki cezalar artırılmaktadır.

Madde 3. — Arıtma tesis veya sistemlerini müstakil veya ortak olarak kurmakla mükellef olan kurum, kuruluş ve işletmelerin, bu mükellefiyete aykırı hareket etmeleri; bunların, faaliyetlerinde değişiklik yapma veya tesislerini büyütmelerine ilişkin teşebbüslerini önceden mahallin en büyük mülki amirine haber vermemeleri veya çıkardıkları atık ve artıkları düzenli ve sürekli olarak belgelememeleri hallerinde, öngörülmüş bulunan idarî mahiyetteki ceza miktarları artırılmaktadır.

Madde 4. — Sahillerimiz, karasularımız, içsularımızda, boğaz, liman ve körfezlerimizde, tabii ve suni göllerimiz ve akarsularımızda kirlenme yasağına uymayan gemiler ile deniz vasıtaları için öngörülmüş bulunan ceza miktarları artırılmaktadır.

Madde 5. — Bu madde ile diğer ülkelerde ve ülkemizde giderek daha fazla önem kazanan ve hertürlü kirlenmelere açık olan denizlerimiz, göllerimiz, akarsularımız, sahillerimiz, boğazlarımız ile liman ve körfezlerimizin korunabilmesi için etkili bir takip ve kontrol sistemi getirilmektedir.

Bu sebeple özellikle Büyükşehir Belediyelerinin hudutları içinde kalan ve yoğun ticarî endüstriyel ve turistik taşımaların yapıldığı deniz, boğaz ve körfezlerimizde denetimlerin aralıksız ve milletlerarası sözleşmeler çerçevesinde önemle sürdürülmesi gerekmektedir.

Madde değişikliği bu durum göz önüne alınarak gerçekçi bir işleyişi sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Madde 6. — Getirilen ek madde ile, Bakanlar Kuruluna; Fonun kaynaklarını teşkil eden fona katılma payları ile ceza miktarlarını on katına kadar artırma yetkisi verilerek suretiyle, Fonun, para değerindeki muhtemel düşmelerden etkilenmemesi amaçlanmıştır.

Madde 7., 8. — Yürürlük ve yürütme maddeleridir.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No. : 1/768
Karar No. : 13

21 . 5 . 1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2872 sayılı Çevre Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve gerekçesi Komisyonumuzun 21.5.1986 günlü 10 uncu birleşiminde ilgili Bakanlık temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, söz konusu tasarının gerekçesi uygun görülerek maddelere geçilmesi kabul edilmiş, maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 4 üncü maddesi ile değiştirilen 2872 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin 1 inci fıkrasında herhangi bir değişiklik yapılmadığından bu fıkra tasarı metninden çıkarılmış ve (c) bendinde yer alan «gemi trafiğine» tabiri «gemi tarifine» olarak düzeltilmiştir.

İstanbul, İzmir gibi yoğun endüstriyel, ticari ve turistik taşımacılığın olduğu liman şehirlerimizde Büyükşehir belediyelerince yapılacak takip ve kontrol uygulamaları için pek çok yeni tesis, araç ve gereç gerektiğinden Tasarının 5 inci maddesi ile değiştirilen 2872 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinin üçüncü paragrafında Büyükşehir belediyelerine ayrılan pay % 8'den % 20'ye yükseltilmesi Komisyonumuzca uygun görülmüştür.

Aynı fıkranın (b) bendinin birinci satırındaki «belediyelerin hudutları dışında» tabirinden sonra «kalan denizlerimizde» ibaresi eklenmiş ve (c) bendinde yer alan «yapılan kirlenmeler ile» ifadesinden sonra «deniz, liman» kelimeleri ilave edilmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesi ile 2872 sayılı Kanuna eklenen «Ek Madde» ile Tasarının 7 nci ve 8 inci maddeleri aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Başkan
Osman Doğan
Şanlıurfa

Başkanvekilli
Atilla Sın
Muş

Sözcü
Ziya Ercan
Konya

Kâtip
Mehmet Umur Akarca
Muğla

Üye
Muzaffer Arıcı
Denizli

Üye
Mustafa Rifki Yaylalı
Erzurum

Üye
Ahmet Ata Aksu
Gaziantep

Üye
Burhan Cahit Gündüz
İzmir

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

2872 Sayılı Çevre Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin (a), (b), (c), (d) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) Motorlu taşıt araçlarının fennî muayeneleri sırasında ayrıca alınacak fennî muayene ücretinin onda ikisi oranında,

b) Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre gemi siciline tescil edilen her türlü deniz aracından gros ton başına her yıl alınacak bin lira,

c) Hava taşıt araçlarından yurt içi taşımaları için ayrıca alınacak yolcu başına bilet bedelinin binde beşi ile taşınan yük için ton başına yılda beşyüz lira,

d) Fabrika, işyeri, eğlence yeri, atölyelerden, ayrıca alınacak gelir vergisinin binde üçü oranında.»

MADDE 2. — 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin (a), (b), (c), (d) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki yasağa uymayanlara 100 bin lira; aynı maddenin ikinci fıkrasındaki yükümlülüğü, yetkili mercilerce usulüne göre yapılan bildirimine rağmen yerine getirmeyenlere 500 bin lira,

b) Yönetmelikte gösterilen koruma ve kullanım esaslarına aykırı davranmak suretiyle 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki yasaklara uymayanlara 100 bin lira,

c) Yönetmelikle belirtilen sınırlamalara uymamak suretiyle 13 üncü maddesine aykırı davranışta bulunanlara 1 Milyon lira,

d) 14 üncü maddesine aykırı davranışta bulunan ve önlemleri almayanlara 50 bin lira.»

MADDE 3. — 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin (a), (b), (c) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) 11 inci maddesinin birinci fıkrasındaki yükümlülüğü yerine getirmeyen kuruluş ve işletmelere 1 Milyon lira aynı maddenin üçüncü fıkrasındaki önlemleri almayan kuruluş ve işletmelere 500 bin lira,

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

2872 Sayılı Çevre Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

b) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haber verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen kuruluş ve işletmelere 300 bin lira,

c) 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri uymayan kuruluş ve işletmelere 500 bin lira.»

MADDE 4. — 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Kanununun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«*Gemiler için verilecek cezalar*

Madde 22. — Bütün sahillerimizde, karasularımız ile iç sularımız olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarında, liman ve körfezlerimiz, tabii ve suni göllerimiz ile akarsularımızda bu Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki kirletme yasağına uymayan gemiler ile deniz vasıtalarına;

a) Balast tahliyesi yapan tankerlerden, 1 000 (dahil) gros tona kadar olanlara 5 Milyon lira, 1 000 ila 5 000 (dahil) gros ton arasındakilere 10 Milyon lira, 5 000 gros tondan fazla olanlara 50 Milyon lira,

b) Tankerler dahil diğer gemilerden, her türlü atık ve artık döken, sintine tahliyesi yapanlara 18 (dahil) ila 1 000 (dahil) gros ton arasındakilere, 5 Milyon lira, 1 000 gros tondan fazla olanlara 10 Milyon lira,

c) 18 (hariç) gros tona kadar olan gemilere ve gemi trafiğine uymayan denizi kirleten veya sintine basan (iki zamanlı kıçtan takmalı ve benzine yağ karıştırarak çalışan motorlu teknelerin eksoz kirletmeleri hariç) deniz vasıtalarına 300 bin lira,

Para cezası verilir.»

MADDE 5. — 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«*İdari cezalarda yetki*

Madde 24. — Yukarıdaki maddelerde gösterilen cezalar doğrudan doğruya mahallin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Bu cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre mal memurluğunca tahsil edilir. Ancak 22 nci maddede gösterilen cezalar :

a) Büyükşehir Belediye hudutları içinde kalan sahillerimiz, boğazlarımız ile liman ve körfezlerimizde; göl ve akarsularımızda cezalar büyükşehir belediye başkanlıkları tarafından verilir. Cezayı derhal ve

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4. — 9.8.1983 Tarihli ve 2872 sayılı Kanununun 22 nci maddesinin (a), (b) ve (c) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) Balast tahliyesi yapan tankerlerden, 1 000 (dahil) gros tona kadar olanlara 5 milyon lira, 1 000 ila 5 000 (dahil) gros ton arasındakilere 10 milyon lira, 5 000 gros tondan fazla olanlara 50 milyon lira,

b) Tankerler dahil diğer gemilerden, her türlü atık ve artık döken, sintine tahliyesi yapanlara 18 (dahil) ila 1 000 (dahil) gros ton arasındakilere, 5 milyon lira, 1 000 gros tondan fazla olanlara 10 milyon lira.

c) 18 (hariç) gros tona kadar olan gemilere ve gemi tarifine uymayan denizi kirleten veya sintine basan (iki zamanlı kıçtan takmalı ve benzine yağ karıştırarak çalışan motorlu teknelerin eksoz kirletmeleri hariç) deniz vasıtalarına 300 bin lira,

Para cezası verilir.»

MADDE 5. — 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«*İdari cezalarda yetki*

Madde 24. — Yukarıdaki maddelerde gösterilen cezalar doğrudan doğruya mahallin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Bu cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre mal memurluğunca tahsil edilir. Ancak 22 nci maddede gösterilen cezalar :

a) Büyükşehir Belediye hudutları içinde kalan sahillerimiz, boğazlarımız ile liman ve körfezlerimizde; göl ve akarsularımızda cezalar Büyükşehir Belediye Başkanlıkları tarafından verilir. Cezayı derhal

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

defaten ödemeyen ve bu hususta teminat ve kefalet göstermeyen gemiler, diğer deniz vasıtaları seyirüsefer ve faaliyetten men olunur.

Ceza ödenmediği takdirde, bu ceza 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri gereğince tahsil edilir.

Büyükşehir belediyeleri tarafından verilen para cezaları, makbuz karşılığında tahsil edilerek mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır. Mal memurluğuna yatırılan cezanın % 8'i Büyükşehir Belediyesine, % 92'si Çevre Kirliliğini Önleme Fonuna gelir kaydedilir.

b) Büyükşehir belediyelerinin hudutları dışında cezalar doğrudan doğruya Sahil Güvenlik bot komutanlarınca verilir. Cezayı derhal ve defaten ödemeyen gemiler ve götürülebilen diğer deniz vasıtaları en yakın ve uygun limana götürülerek savcılığa teslim edilir ve bu gemiler hakkında (a) fıkrasında belirtilen hususlar uygulanır.

Kendi makineleri ile tahrik edilemeyen deniz vasıtaları hakkında gerekli zabıt tutularak, durum en yakın sahilدار il veya ilçe merkezindeki savcılığa intikal ettirilir.

c) Büyükşehir belediye hudutları dışında kalan yerlerde yapılan kirletmeler ile, bütün göl ve akarsulara yapılan kirletmeler için mülki amirlerin ceza verme yetkileri saklıdır. Gerekli denetimi yukarıdaki esaslara uygun olarak yaparlar.

Makbuz karşılığında tahsil edilen para cezaları, mahallin en büyük mal memurluklarına yatırılır.

Gemi ve deniz araçlarına verilecek cezalarda suçun tespiti, cezanın kesilmesi usulleri ile ceza uygulamasında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolü hususundaki esaslar yönetmeliklerle belirlenir.»

MADDE 6. — 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

«EK MADDE — Bu Kanunun 18 inci maddesinin (a), (b), (c) ve (d) fıkralarında öngörülen fona katılma payları ile 20, 21 ve 22 nci maddelerinde belirtilen ceza miktarlarını on katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve defaten ödemeyen ve bu hususta teminat ve kefalet göstermeyen gemiler, diğer deniz vasıtaları seyirüsefer ve faaliyetten men olunur.

Ceza ödenmediği takdirde, bu ceza 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri gereğince tahsil edilir.

Büyükşehir Belediyeleri tarafından verilen para cezaları, makbuz karşılığında tahsil edilerek mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır. Mal memurluğuna yatırılan cezanın % 20'si Büyükşehir Belediyesine, % 80'i Çevre Kirliliğini Önleme Fonuna gelir kaydedilir.

b) Büyükşehir Belediyelerinin hudutları dışında kalan denizlerimizde cezalar doğrudan doğruya Sahil Güvenlik bot komutanlarınca verilir. Cezayı derhal ve defaten ödemeyen gemiler ve götürülebilen diğer deniz vasıtaları en yakın ve uygun limana götürülerek savcılığa teslim edilir ve bu gemiler hakkında (a) fıkrasında belirtilen hususlar uygulanır.

Kendi makineleri ile tahrik edilemeyen deniz vasıtaları hakkında gerekli zabıt tutularak, durum en yakın sahilدار il veya ilçe merkezindeki savcılığa intikal ettirilir.

c) Büyükşehir Belediye hudutları dışında kalan yerlerde yapılan kirletmeler ile, deniz, liman, bütün göl ve akarsulara yapılan kirletmeler için mülki amirlerin ceza verme yetkileri saklıdır. Gerekli denetimi yukarıdaki esaslara uygun olarak yaparlar.

Makbuz karşılığında tahsil edilen para cezaları, mahallin en büyük mal memurluklarına yatırılır.

Gemi ve deniz araçlarına verilecek cezalarda suçun tespiti, cezanın kesilmesi usulleri ile ceza uygulamasında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolü hususundaki esaslar yönetmeliklerle belirlenir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 7. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

29 . 4 . 1986

Başbakan

T. Özal

Devlet Bak. Başbakan Yrd.

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

M. V. Dinçerler

Devlet Bakanı

A. Karaevli

İçişleri Bakanı

Y. Akbulut

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

M. Emiroğlu

Ulaştırma Bakanı

V. Atasoy

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Tarım Orman ve Köyşleri Bakanı

H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

S. N. Türel

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. T. Titiz

Millî Savunma Bakanı V.

İ. S. Giray

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşcıoğlu

